

Sygn. akt V U 179/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku T. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o świadczenie uzupełniające

na skutek odwołania T. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 21 lutego 2022 r. sygn.: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy T. B. prawo do świadczenia uzupełniającego na okres od dnia 1 grudnia 2021 roku do dnia 30 listopada 2026 roku;

V U 179/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lutego 2022 roku (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy T. B., reprezentowanemu przez opiekuna prawnego D. B., prawa do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, gdyż Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 14 lutego 2022 roku orzekła, że nie jest on niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Od powyższej decyzji opiekun prawny wnioskodawcy złożyła odwołanie, podnosząc że kwestionuje ustalenia Komisji Lekarskiej ZUS.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości, powielając argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca T. B. urodził się dnia (...). Ubezpieczony jest uprawniony do zasiłku opiekuńczego z (...) w S. , pobiera także rentę z tytułu niezdolności do pracy.

(dowód: okoliczności bezsporne)

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2021 roku w sprawie sygn. akt III RNs 284/21 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim ustanowił opiekę prawną nad całkowicie ubezwłasnowolnionym T. B. , urodzonym (...) w S. . W pkt 2 postanowienia Sąd Rejonowy powołał na opiekuna ubezwłasnowolnionego T. D. Z. B..

(dowód: odpis postanowienia z dnia 15 listopada 2021 r. k. 14 akt sprawy)

W dniu 16 grudnia 2021 roku opiekun prawny wnioskodawcy złożyła wniosek o przyznanie prawa do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

(dowód: wniosek k. 8-9 – odwrót w aktach ZUS)

Orzeczeniem z dnia 18 stycznia 2022 roku lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że T. B. nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. W opinii lekarskiej wskazał, że ubezpieczony cierpi na schizofrenię u osoby upośledzonej umysłowo w stopniu lekkim. W ocenie lekarza orzecznika ZUS ubezpieczony jest samodzielny w obsłudze i nie wymaga opieki, a stwierdzone w dokumentacji medycznej ubezpieczonego objawy chorobowe powodują naruszenie sprawności organizmu w stopniu niepowodującym konieczności stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. (dowód: orzeczenie lekarza orzecznika ZUS k. 10 – w aktach ZUS; opinia lekarska k. 45 dokumentacji orzeczniczo-lekarskiej ZUS)

Od powyższego orzeczenia opiekun prawny wnioskodawcy złożyła sprzeciw wobec orzeczenia lekarza orzecznika, do którego załączyła opinię sądowo- psychiatryczno- psychologiczną w sprawie o ubezwłasnowolnienie T. B. na polecenie Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim I Wydziału Cywilnego z dnia (...) roku. Biegli sądowi z zakresu psychologii M. P. i psychiatrii B. J. rozpoznali u ubezpieczonego schizofrenię paranoidalną , autyzm atypowy oraz upośledzenie umysłowe lekkie i stwierdzili, że T. B. nie jest w stanie świadomie i swobodnie kierować swym postępowaniem, ani podejmować ważnych życiowo decyzji, wymaga stałej pomocy osób trzecich w prowadzeniu własnych spraw. W ocenie biegłych ubezpieczony jest niezdolny do samodzielnej egzystencji, a rokowania co do wyleczenia T. B. są niepomyślne, bowiem schizofrenia ma charakter przewlekły.

(dowód: sprzeciw k .51 dokumentacji orzeczniczo-lekarskiej ZUS, opinia biegłych z dnia 23 sierpnia 2021 r. k. 47-79 dokumentacji orzeczniczo-lekarskiej ZUS)

W wyniku rozpatrzenia sprzeciwu Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 14 lutego 2022 roku nie stwierdziła niezdolności wnioskodawcy do samodzielnej egzystencji. W swojej opinii wskazała, że rozpoznała u ubezpieczonego następujące schorzenia: schizofrenię paranoidalną, autyzm atypowy oraz upośledzenie umysłowe lekkie. W uzasadnieniu Komisja wskazała, że wnioskodawca jest osobą ubezwłasnowolnioną, gdyż nie potrafi racjonalnie gospodarować pieniędzmi. W formularzu funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi uzyskał 85 punktów , a Komisja lekarska nie stwierdziła niezdolności ubezpieczonego do samodzielnej egzystencji.

(dowód: orzeczenie komisji lekarskiej ZUS k. 12– w aktach ZUS; opinia lekarska k. 52-53 akt dokumentacji orzeczniczo-lekarskiej)

Aktualnie u ubezpieczonego występują następujące schorzenia:

- schizofrenia paranoidalna (F20.0),
- autyzm atypowy (F84.1),
- upośledzenie umysłowe lekkie (F70).

Stopień nasilenia powyższych schorzeń czyni wnioskodawcę całkowicie niezdolnym do pracy i niezdolnym do samodzielnej egzystencji na okres 5 lat.

(dowód: opinia łączna biegłych sądowych z zakresu psychologii M. P. i psychiatrii B. J. k. 19-22 akt sprawy)

Sąd Okręgowy zauważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, że rozpoznanie sprawy nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c., który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, zaś strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach, Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

Zgodnie z dyspozycją art. 2 ust. 1-2 ustawy z dnia 31.07.2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz.U. z 2021 r. poz. 1842) świadczenie uzupełniające przysługuje osobom, które ukończyły 18 lat i których niezdolność do samodzielnej egzystencji została stwierdzona orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji albo orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do służby i niezdolności do samodzielnej egzystencji, zwanym dalej „osobami uprawnionymi”. Świadczenie uzupełniające przysługuje osobom uprawnionym, które nie posiadają prawa do świadczeń pieniężnych finansów ze środków publicznych albo suma tych świadczeń o charakterze innym niż jednorazowe, wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem renty rodzinnej przyznanej w okolicznościach, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 3 roku ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291) zasiłku pielęgnacyjnego oraz innych dodatków i świadczeń wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 1.772,08 zł miesięcznie.

Należy zaznaczyć, że ustawodawca nie zawarł w obowiązujących przepisach definicji pojęcia „niezdolności do samodzielnej egzystencji”, jednakże zgodnie z art. 7 w.w. ustawy, w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, dotyczących postępowania w sprawie świadczenia uzupełniającego, wypłaty tego świadczenia oraz wydawania orzeczeń, o których mowa w art. 2 ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy m.in. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem art. 136 ustawy.

W myśl art. 13 ust. 5 powołanej ustawy przyjmuje się, że niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza spowodowaną naruszeniem sprawności organizmu konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy drugiej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Pojęcie to ma szeroki zakres przedmiotowy. Obejmuje opiekę, oznaczającą pielęgnację, czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej itp. oraz pomoc w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 października 2013 r. III AUa 230/13). Do czynności zabezpieczających samodzielną egzystencję człowieka należą więc czynności samoobsługi, jak mycie się, ubieranie, samodzielne jedzenie posiłków, a także pomoc w załatwianiu podstawowych spraw życia codziennego tj. nabywanie żywności, przyniesienie jej do domu, podstawowe prace porządkowe niewymagające wysiłku fizycznego (tak por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 kwietnia 2000 roku, III AUa 190/2000, OSA 2001/12/44).

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była okoliczność czy aktualny stan zdrowia czyni wnioskodawcę zdolnym do samodzielnej egzystencji, czy też nie. Koniecznym zatem było ustalenie, czy stan zdrowia ubezpieczonego narusza sprawność jego organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

W celu ustalenia, czy T. B. jest niezdolny do samodzielnej egzystencji, Sąd na podstawie art. 278 k.p.c. dopuścił dowód z opinii łącznej biegłych sądowych z zakresu psychologii i psychiatrii tj. biegłych z tych dziedzin medycyny, w ramach których specjalności mieszczą się rozpoznane u ubezpieczonego schorzenia.

Sąd ustalił, iż stopień nasilenia schorzeń psychiatrycznych czyni wnioskodawcę całkowicie niezdolnym do pracy i niezdolnym do samodzielnej egzystencji na okres 5 lat.

W opinii łącznej biegli z zakresu **psychologii M. P. i psychiatrii B. J.** po analizie danych zawartych w aktach sprawy i dokumentacji medycznej ubezpieczonego, a także po przeprowadzeniu jego osobistego badania rozpoznali u niego : schizofrenię paranoidalną , autyzm atypowy oraz upośledzenie umysłowe lekkie i stwierdzili, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji. W uzasadnieniu opinii biegli podali, że wnioskodawca wymaga stałej pomocy osób trzecich w prowadzeniu własnych spraw. Nie jest zdolny do samodzielnej egzystencji z powodu pogłębiającej się izolacji społecznej (zniesiona potrzeba i zdolność nawiązywania kontaktów), głębokiego zubożenia potrzeb psychicznych i narastania dysfunkcji w zakresie sprawności intelektualnej, samodzielności, zaspokajania podstawowych potrzeb. Nie jest on w stanie świadomie i swobodnie kierować swym postępowaniem, ani też podejmować ważnych życiowo decyzji. Nie jest w stanie samodzielnie: robić zakupów, dysponować pieniędzmi, zawiadować swoim leczeniem, wykonywać najprostszycch czynności w domu związanych ze sprzątaniami, zapewnić sobie opału i wyżywienia. Z tego powodu, jak wskazali biegli został całkowicie ubezwłasnowolniony.

Sąd podziela w pełni opinię łączną sporządzoną przez biegłych z zakresu psychologii M. P. i psychiatrii B. J. jako: jasną, pełną, logiczną i należycie uzasadnioną. Wnioski opinii są kategoriyczne i należycie umotywowane. Biegli wydali opinię po przeprowadzeniu analizy dostępnej dokumentacji lekarskiej i po dokonaniu osobistego badania wnioskodawcy. Określili schorzenia występujące u ubezpieczonego oraz ocenili ich znaczenie przez pryzmat jego niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Do powyższej opinii organ rentowy nie złożył żadnych merytorycznych czy formalnych zarzutów.

Sąd nie może zająć stanowiska odmiennego, co do stanu zdrowia ubezpieczonego, na podstawie jego własnej oceny stanu faktycznego, innej niż wyrażona w opiniach biegłych sądowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87, PiZS 1988/7/62).

Czasokres niezdolności do samodzielnej egzystencji wnioskodawcy Sąd ustalił w oparciu o opinię łączną biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii , od dnia 1 grudnia 2021 roku tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji , na okres 5 lat do dnia 30 listopada 2026 roku, stosownie do dyspozycji art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał T. B. prawo do świadczenia uzupełniającego.